

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/187/2022
Identifikačné číslo spisu:	7518203736
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7518203736.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. E.Q., narodenej XX. B. XXXX, Z. H. C., X. XXX/X, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice, Štúrova 20, IČO: 35 514 892, proti žalovaným 1/ obchodnej spoločnosti ČSOB stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava, Žižkova 11, IČO: 35 799 200, zastúpenej advokátskou kanceláriou AK NOVIKMEC s.r.o., Vranov nad Topľou, Rázusova 125, IČO: 36 868 701, 2/ obchodnej spoločnosti U9, a.s., Bratislava, Zelinárska 6, IČO: 35 849 703, zastúpenej advokátskou kanceláriou STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., Bratislava, Dunajská 15, IČO: 36 795 038, 3/ Z.. S. E., narodenému XX. B. XXXX, E., C. XX, o určenie neplatnosti dražby, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3-8Csp/135/2018, pôvodne vedenom na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 8Csp/135/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 8. decembra 2021 sp. zn. 9CoCsp/73/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 8. decembra 2021 sp. zn. 9CoCsp/73/2020 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. januára 2020 č. k. 8Csp/135/2018-156 žalobu žalobkyne zamietol (výrok I.), zrušil uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým bolo žalovanému 3/ nariadené strpieť užívanie nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXXX, k.ú. Z. H. C., obec Z. H. C., okres E. - X., ako byt č. XX, na X. poschodí, vo vchode č. X bytového domu, na ul. X. v Z. H. C., súp. č. XXX postavenom na parcele registra C č. XXXX, zastavené plochy a nádvoría, spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu súp. č. XXX vo veľkosti 57/1389, spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 57/1389 k pozemku - parcela registra C č. XXXX, zastavané plochy a nádvoría vo výmere 397 m², žalobkyňou a zdržať sa ich užívania (výrok II.), žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu 100 % trov konania, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením (výrok III.). Žalovanému 3/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok IV.).

1.1. Žalobkyňa ako záložca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie 15. júna 2018 domáhala určenia neplatnosti dražby konanej 25. mája 2018, na ktorej došlo k vydraženiu nehnuteľností špecifikovaných v

petite žaloby tvoriacich jej výlučné vlastníctvo, ku ktorým ako záložca v postavení spotrebiteľa so žalovanou 1/ v postavení záložného veriteľa 16. januára 2013 uzavrela zmluvu č. 27573714/722621204-N1 o zriadení záložného práva a mandátnu zmluvu (ďalej aj „záložná zmluva“ alebo „zmluva o zriadení záložného práva“), ktorou došlo k zabezpečeniu pohľadávky žalovanej 1/ vo výške 20 000 eur a jej príslušenstva voči úverovému dlžníkovi Z. E. vzniknutej zo Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere č. 27573714/722621204 (ďalej len „zmluva o úvere“), na základe ktorej žalovaná 1/ titulom mimoriadneho medziúveru úverovému dlžníkovi poskytla 20 000 eur. Žalobkyňa tvrdila, že zmluva zo 16. januára 2013 o zriadení záložného práva, ktorú ona ako záložca uzavrela so žalovanou 1/ ako záložným veriteľom, obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

1.2. Notárskou zápisnicou N 934/2018, Nz 16900/2018 NCRIs 17271/2018 dňa 25. mája 2018 spísanou notárkou JUDr. Martinou Mižíkovou bol osvedčený priebeh a výsledky druhého kola dobrovoľnej dražby na návrh záložného veriteľa 25. mája 2018 konanej v priestoroch jej notárskeho úradu, vykonanej žalovaným 2/ ako dražobníkom (pred zmenou obchodného mena Dražobná spoločnosť, a.s.; pozn.) na nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností evidované na LV č. XXXX v k. ú. Z. H. C. (byt č. XX na X. poschodí) vo vlastníctve žalobkyne. Vydražiteľom sa stal žalovaný 3/, ktorý podľa čiastočného výpisu z katastra nehnuteľností vlastnícke právo k vydraženému bytu kúpnu zmluvou následne previedol na A. Z. ako tretiu osobu; vklad vlastníckeho práva v prospech kupujúceho pod V 1152/18 bol povolený 10. septembra 2018.

1.3. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že listom z 9. januára 2017 označeným ako „VEC: Začatie výkonu záložného práva podľa § 1511 o. z. - oznámenie“ banka (žalovaná 1/; pozn.) žalobkyni oznámila, že pristupuje k výkonu záložného práva k dotknutým nehnuteľnostiam zavkladovaného pod V 54/13, ktorý sa uskutoční prostredníctvom dobrovoľnej dražby v zmysle zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“) dražbou založených nehnuteľností v oznámení špecifikovaných, evidovaných na LV č. XXXX vo vlastníctve žalobkyne. Podľa doručenky zásielka žalovanej 1/ označená ako „1280/PLATBY“ do vlastných rúk žalobkyne bola doručená 31. januára 2017, 9. februára 2017 žalobkyňa žalovanú 1/ osobne, priamo v jej pobočke požiadala o splátkový kalendár a súčasne o. i. „potvrdila, že 9. januára 2017 žalovaná 1/ jej poslala začatie výkonu záložného práva na jej byt, o ktorý ona nechce prísť“ a prisľúbila preto, že „bude splácať splátky, ktoré jej žalovaná 1/ určí“ a túto zároveň „požiadala o úver, ktorým refinancuje tento úver, a to čím skôr“. Žiadosť z 9. februára 2017 je podpísaná žalobkyňou a jej súčasťou je aj fotokópia jej občianskeho preukazu (č. G.), na ktorej je zamestnancom žalovanej 1/ potvrdená zhoda s jej originálom.

1.4. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil, že 31. januára 2017 žalobkyni ako záložcovi bola do vlastných rúk žalovaným 1/ adresovaná zásielka označená ako „1280/PLATBY“, po jej doručení 9. februára 2017 žalobkyňa sa dostavila na obchodné miesto žalovaného 1/, kde jeho poverený zamestnanec spísal s ňou žiadosť o splátkový kalendár (vo forme formulára; pozn.), v ktorej časti označenej ako „INĚ“ žalobkyňa potvrdila, že žalovaná 1/ jej doručila „začatie výkonu záložného práva na jej byt, o ktorý nechce prísť“ a zároveň vyjadrila záujem splácať splátky, ktoré jej žalovaná 1/ určí. Žalobkyňa nespochybnila, že záznam zachytený v žiadosti potvrdila svojím podpisom, t. j. verifikovala stotožnenie sa s jeho obsahom. Súd vyhodnotil ako prirodzené, že žiadosť klienta, pokiaľ nie je vopred spísaná, banka zachytí na tlačive bankou štandardne využívanom na tieto účely. V súvislosti s tvrdením žalobkyne, že v zásielke označenej ako „1280/PLATBY“ z 31. januára 2017 jej boli doručené listiny pre úverového dlžníka E., a nie oznámenie o začatí výkonu záložného práva, súd prvej inštancie považoval za logické a vierohodné vysvetlenie žalovanej 1/, že doručienka s označením „1280/PLATBY“ je doručenkou k listu č. 1280 v odoslanej pošte zasielanej úsekom platby a správy ohrozených pohľadávok (skratka PLATBY), pričom oznámenie o začatí výkonu záložného práva má spisovú značku 1280/UP/2017, kde číslo 1280 je poradové číslo v pošte, UP je skratka platby a správy ohrozených pohľadávok a 2017 je rok odoslania zásielky. Súd prihliadal aj na následné správanie žalobkyne, ktorá 9 dní po doručení tejto zásielky (9. februára 2017) iniciatívne navštívila žalovanú 1/ v jej obchodnom mieste, kde potvrdila doručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva a v snahe predísť výkonu záložného práva vyjadrila záujem na uhradení pohľadávky zabezpečenej záložným právom, pričom svoju obranu v spore, že 31. januára 2017 jej bola doručená výzva pre úverového dlžníka E. na splnenie dlhu, nepodložila dôkazom v podobe listiny, o ktorej tvrdila, že jej bola doručená, hoci ide o povinnosť

vyplývajúcu jej z čl. 8 CSP.

1.5. Po právnom posúdení veci podľa § 137 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 21 ods. 2 veta prvá a druhá, § 21 ods. 4 zákona č. 527/2002 Z. z., § 52 ods. 1, § 53 ods. 1, 4 písm. a), § 151a, § 151b ods. 1, 2, 3, 4, § 151l ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) dospel súd prvej inštancie k záveru, že zmluva o zriadení záložného práva k sporným nehnuteľnostiam a mandátna zmluva sú platné, uzavreté vo forme požadovanej zákonom, obsahujú všetky podstatné náležitosti ustanovené v §151b ods. 1, 2 a 3 OZ, majú vykonaným dokazovaním za preukázané, že oznámenie o začatí výkonu záložného práva žalobkyňi 31. januára 2017 bolo doručené do jej vlastných rúk. Poukázal, že podmienky výkonu záložného práva obsiahnuté v záložnej zmluve sa nespravujú všeobecnými obchodnými podmienkami pre stavebné sporenie a úverovými podmienkami pre fyzické osoby, ale spravujú sa ustanoveniami zmluvy o záložnom práve a ustanoveniami OZ, ktoré upravujú výkon záložného práva, pričom na platnosť záložnej zmluvy podľa §151b OZ nie je potrebné, aby obsahovala všeobecné obchodné podmienky alebo úverové podmienky, za akých záložný veriteľ poskytol peňažné prostriedky dlžníkovi. Žalobkyňa nepreukázala (a ani netvrdila), že pred uzavretím zmluvy so žalovanou 1/ o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátnej zmluvy, ktoré sú predmetom posudzovania v tomto súdnom spore, nemala možnosť oboznámiť sa s niektorým jej ustanovením. Navyše, i keď žalobkyňa nebola zmluvnou stranou v úverovom vzťahu, s úverovým dlžníkom nepochybne boli spriaznenými osobami o čom podľa súdu prvej inštancie svedčila jednak skutočnosť, že úverový dlžník ako svoju korešpondenčnú adresu v žiadosti o poskytnutie úveru označil žalobkyňu a jej bydlisko, no najmä, že z úveru, ktorý žalovaná 1/ dlžníkovi poskytla, profitovala najmä žalobkyňa, pretože úver v celkovej výške 13 903 eur bol poukázaný v prospech jej účtu. Žalobkyňa žiadne z týchto tvrdení nepoprela a rovnako nepoprela ani to, že záložnú zmluvu so žalovanou 1/ uzavrela v rovnaký deň ako zmluvu o úvere so žalovanou 1/ uzavrel dlžník Z. E., a to na totožnom obchodnom mieste žalovanej 1/, kde všeobecné obchodné podmienky pre stavebné sporenie a úverové podmienky pre fyzické osoby boli dostupné. Ak sa žalobkyňa mienila k niečomu zaviazat', mala podľa súdu prvej inštancie venovať pozornosť svojmu konaniu, t. j. ak uzavierala záložnú zmluvu na obchodnom mieste žalovanej 1/ a zároveň na tomto mieste v rovnakom čase aj dlžník Z. E. uzavieral úverovú zmluvu so žalovanou 1/, nepochybne aj ona mala možnosť oboznámiť sa aj s úverovými podmienkami, preto neprichádza do úvahy aplikácia § 53 ods. 4 písm. a) OZ. Dodal, že ak sa spotrebiteľ vedome z vlastnej vôle neoboznámil so zmluvnými podmienkami, ktoré sú mu k dispozícii, koná ľahkovážne a nezodpovedne a takémuto konaniu nad rámec zákona nemožno poskytnúť ochranu len preto, že sporová strana má postavenie spotrebiteľa. O trovách konania rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 8. decembra 2021 sp. zn. 9CoCsp73/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a každému zo žalovaných priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd považoval napadnutý rozsudok za vecne správny, preto ho postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. Podľa odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie správne vysporiadal so zákonnými podmienkami platnosti zmluvy o zriadení záložného práva, s otázkou (ne)preukázania doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom záložcovi, ako i s ostatnými zákonnými podmienkami (ne)platnosti dražby na návrh žalovanej 1/ ako záložného veriteľa žalovaným 2/ ako dražobníkom dňa 25. mája 2018 na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne ako záložcu vykonanej podľa ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z., vo veci aj správne rozhodol, pokiaľ žalobu zamietol a aj odôvodnenie rozsudku má podklad v zistenom skutkovom stave vyplývajúcom zo spisu, pričom odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisu nezistil žiadne vady, ktoré by sa týkali procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP). Rozsudok súdu prvej inštancie považoval z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia za plne akceptovateľný, presvedčivý, jasný a zrozumiteľný, ktorého odôvodnenie má všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP.

2.2. Odvolací súd, v celom rozsahu sa stotožňujúc s rozhodnutím súdu prvej inštancie a s jeho právnymi závermi vyslovenými v odvolaní napadnutom rozsudku, s jeho skutkovými závermi, ako aj s právnym posúdením veci súdom prvej inštancie, na zdôraznenie správnosti doplnil, že žalobkyňa je záložcom a ako záložca sa zaviazala, že ak pohľadávku záložného veriteľa 20 000 eur s príslušenstvom neuspokojí úverový dlžník, záložný veriteľ bude uspokojený zo zálohu, pričom záložné právo sa vzťahuje

aj na dlžné úroky a na ostatné príslušenstvo pohľadávky zabezpečenej záložným právom (§ 151mb ods. 1 OZ). Žalobkyňa nie je ale povinná plniť samotný dlh, pretože ona nie je dlžníkom. Žalobkyňa ako záložca na základe zmluvy o zriadení záložného práva je osobou, ktorá je povinná trpieť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa v prípade, že obligančný dlžník nesplní riadne a včas svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy uzavretej so záložným veriteľom. Z platnej právnej úpravy (§ 151a a nasl. OZ) tak vyplýva, že záložná úverová zmluva (povinnosť dlžníka plniť záložnému veriteľovi) je záležitosťou medzi dlžníkom a záložcom, a nie záležitosťou medzi záložným veriteľom a záložcom, záložný veriteľ preto ani nie je povinný záložcu oboznamovať s podmienkami úverovej zmluvy. Žalobkyňa preto podľa odvolacieho súdu márne namietala, že nebola oboznámená so zmluvnými podmienkami úverovej zmluvy a bolo preto nadbytočným aj zo strany súdu prvej inštancie zaoberať sa posudzovaním, kto pravdepodobne mal prospech z poskytnutého úveru a či žalobkyňa v čase podpisu zmluvy (ne)mala možnosť oboznámiť sa s podmienkami úverovej zmluvy. Táto otázka nebola podstatnou ani pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže súd zamietnutie žaloby na tomto nezaložil a odvolací súd sa nimi ani na ne sa vzťahujúcimi odvolacími námietkami žalobkyne preto ani nezaoberal.

2.2. Odvolací súd ďalej poukázal, že žalovaná 1/ ako záložný veriteľ na preukázanie doručenia oznámenia z 9. januára 2017 o začatí výkonu záložného práva žalobkyňu ako záložcovi v spore predložila doručenkú z 31. januára 2017 označenú ako „1280/PLATBY“. Žalobkyňa vzhľadom na označenie doručenky poprela, že by obsahom takto jej doručovanej zásielky bolo oznámenie v zmysle § 151l OZ tvrdiac, že v uvedenej zásielke jej bola doručená výzva pre úverového dlžníka E. na splnenie dlhu, preto žalovaná 1/ v spore predložila žalobkyňou vlastnoručne podpísanú žiadosť žalobkyne z 9. februára 2017, v ktorej o. i. je zachytený jej prednes „začatie výkonu záložného práva mi bolo doručené“. Z uvedeného dôvodu, pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že obsah tejto listiny (žiadosti) je nepravdivý, podľa odvolacieho súdu bola práve žalobkyňa tou stranou v spore, na ktorej spočívalo dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu ňou tvrdenej nepravdivosti ňou učeného prehlásenia o doručení daného oznámenia, a to s poukazom na to, že žalobkyňa túto listinu (žiadosť) na znak svojho súhlasu s jej obsahom opatrla svojím vlastnoručným podpisom, verifikovala ho, čo v spore nijako nespochybnila. Odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa v spore takýto dôkaz nepredložila, preto nebol dôvod, aby súd pri svojom rozhodovaní o merite vecí nebral do úvahy prehlásenie žalobkyne o tom, že oznámenie o začatí výkonu záložného práva jej doručené bolo. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nie je osobou práva znalou, 9. februára 2017 zrejme s cieľom zvrátiť predaj zálohu na dražbe, čo vyjadrila slovami „o byt nechcem prísť“, sa dostavila na pobočku banky a príslušný zamestnanec banky s ňou len spísal, čo žalobkyňa ako záložca od banky žiadala. Podľa odvolacieho súdu preto nemalo význam poukazovať na to, že podľa práva v danom štádiu žiadosťou o splátkový kalendár výkon záložného práva zvrátiť už nebolo možné, pretože tým ani nemožno očakávať spochybnenie pravdivosti prehlásenia žalobkyne o tom, že oznámenie o začatí výkonu záložného práva jej bolo doručené. Z uvedených dôvodov odvolacie námietky žalobkyne neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku súd prvej inštancie, preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, vrátane závisiaceho výroku o trovách konania, ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 v spojení s § 255 ods. 1 a 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, navrhujúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Podľa žalobkyne odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení dvoch zásadných právnych otázok, na ktorých záviselo jeho rozhodnutie, poukazujúc, že tieto dosiaľ neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (ustálené) vyriešené.

3.1. Dovolateľka vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v prvom rade namietala, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (bod 31.) nesporne vyplýva nesprávne právne posúdenie, a síce že dôkazné bremeno ohľadom preukazovania pravdivosti obsahu súkromnej listiny, podpísanej stranou konania, ktorá pravdivosť obsahu tejto listiny spochybňuje, zaťažuje tú stranu konania, ktorá pravdivosť obsahu súkromnej listiny ňou podpísanej popiera. Poukázala, že Najvyšší súd Slovenskej republiky síce v rozhodnutí z 24. februára 2010 sp. zn. 4Cdo/13/2009 vyslovil, že: „u súkromných listín je treba rozlišovať ich pravosť, teda skutočnosť, že

súkromná listina pochádza od toho, kto je v nej uvedený ako vystaviteľ a správnosť, t. j. pravdivosť. Ak vystaviteľ popiera pravosť súkromnej listiny, leží dôkazné bremeno, ohľadne pravosti listiny, na tom účastníkovi, ktorý zo skutočností, v listine uvedených, vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky.“, nezaujal však stanovisko k otázke pravdivosti obsahu súkromnej listiny, vystavenej, opatrenej podpisom strany, ktorá pravdivosť jej obsahu popiera. Podľa žalobkyne, v prípade keď osoba, ktorá podpísala súkromnú listinu, v súdnom konaní popiera pravdivosť obsahu tejto listiny, nie je dôkazné bremeno na tej strane, ktorá pravdivosť obsahu listiny popiera, ale zaťažuje toho, kto z tejto listiny pre seba vyvodzuje priaznivé dôsledky. Žalobkyňa v tejto súvislosti namietala, že odvolací súd nesprávnym právnym posúdením otázky, ktorá zo strán znáša dôkazné bremeno pravdivosti súkromnej listiny, prisúdil súkromnej listine rovnakú dôkaznú silu, akú CSP v ust. § 205 prisudzuje listine verejnej. Poukázala, že podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. augusta 2020 sp. zn. III. ÚS 120/2020 publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2020: „zmluva spísaná inak ako vo forme notárskej zápisnice nie je verejnou listinou, u ktorej by sa predpokladala pravdivosť a pravosť jej obsahu. Obsah súkromnej listiny je potrebné dokazovať. Dôkazné bremeno pritom leží na tom účastníkovi, ktorý zo súkromnej listiny vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky.“ Z uvedeného dôvodu bolo podľa žalobkyne dôkazné bremeno ohľadom preukázania pravdivosti obsahu žiadosti z 9. februára 2017, vyhotovenej zamestnancom žalovanej 1/ a žalobkyňou podpísanej, na strane žalovanej 1/, ktorá z obsahu tejto písomnosti vyvodzovala pre seba priaznivé dôsledky, teda spôsobilosť nehnuteľností žalobkyne byť predmetom dražby.

3.2. Dovolateľka ďalej namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky, či na záložcu ako osobu odlišnú od dlžníka možno vzťahovať ust. § 53 ods. 1 a ust. § 53 ods. 4 písm. a) OZ, v dôsledku ktorého sa odvolací súd nezaoberal jej odvolacom argumentáciou, že ako záložca nebola oboznámená s tým, akú pohľadávku zabezpečuje, ani s podmienkami, za ktorých sa bude záložná zmluva uplatňovať. Odvolací súd túto otázku posúdil tak, že žalobkyňa sa nemôže dovolávať toho, že nebola v zmysle § 53 ods. 4 písm. a) OZ oboznámená so zmluvnými podmienkami úverovej zmluvy, pretože povinnosť plniť z tejto úverovej zmluvy mal úverový dlžník a nie žalobkyňa ako záložca. Podľa odvolacieho súdu postačovalo, ak záväzok, ktorý bol záložnou zmluvou zabezpečený, bol individualizovaný číslom a dátumom uzatvorenia úverovej zmluvy, identifikáciou úverového dlžníka a navyše ešte aj výškou pohľadávky. Podľa žalobkyne sa však rovnaká ochrana ako na spotrebiteľa, ktorý uzatvára zmluvu, na základe ktorej má plniť, vzťahuje aj na toho spotrebiteľa, ktorý svojím vlastným majetkom zabezpečuje pohľadávku veriteľa zo zmluvy s iným spotrebiteľom, vrátane ochrany pred nepriateľnými zmluvnými podmienkami, uvedenými v ust. § 53 ods. 1, ods. 4 písm. a) OZ. Z uvedeného podľa dovolateľky vyplýva, že pred uzatvorením záložnej zmluvy mala byť oboznámená s výškou istiny, úrokov, úrokov z omeškania a poplatkov, ktoré vyplynuli z úverovej zmluvy medzi žalovanou 1/ a dlžníkom, ako aj so Všeobecnými obchodnými podmienkami pre stavebné sporenie žalovanej 1/ a Úverovými podmienkami pre fyzické osoby žalovanej 1/, ktorými sa mal právny vzťah zabezpečený záložnou zmluvou riadiť.

4. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol a žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Uviedla, že žalobkyňa v podanom dovolaní účelovo mení a vykresľuje skutkovú situáciu tak, aby spochybnila právny názor súdov oboch inštancií a samotné zhodnotenie dôkaznej situácie, opomínajúc, že predmetom konania je určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, v ktorom sa skúma, či dražobník spolu so záložným veriteľom splnil všetky zákonné podmienky. Výslovenie neplatnosti dobrovoľnej dražby je možné založiť výlučne na preukázaní konkrétneho porušenia zákona č. 527/2002 Z. z. majúceho vplyv na vydraženie predmetu dražby. Žalovaná 1/ ďalej poukázala, že v konaní bola predložená verejná listina - doručienka, ktorej údaje sa považujú za pravdivé, ak nie je preukázaný opak a ktorá tiež potvrdzovala doručenie Oznámenia o začatí výkonu záložného práva, pričom bolo na žalobkyňu, aby preukázala opak. Žalobkyňa napriek zákonnej povinnosti v zmysle čl. 8 CSP v konaní nevedela predložiť listiny, o ktorých tvrdila, že boli predmetom zásielky. Otázku (č. 1) nastolenú dovolateľkou preto žalovaná 1/ považovala za otázku pre konania irelevantnú. Vo vzťahu k druhej žalobkyňou nastolenej dovolacej otázke uviedla, že súd v konaní skúmal, či boli splnené požiadavky v zmysle zákona č. 527/2002 Z. z. a neskúmal platnosť a ustanovenia zmluvy, na základe ktorej záložný veriteľ pristúpil k výkonu záložného práva.

5. Žalovaná 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol a žalovanému 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júna 2010 sp. zn. 5Obo/52/2010, v zmysle ktorého: „Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí.“, žalovaný 2/ uviedol, že priaznivé následky zo spochybňovania pravosti skutočností uvedených v žiadosti z 9. februára 2017 pre seba vyvodzovala aj žalobkyňa. Bolo preto povinnosťou žalobkyne predložiť v konaní ďalšie dôkazy preukazujúce jej tvrdenia. Žalovaný 2/ ďalej uviedol, že vyriešenie druhej žalobkyňou nastolenej dovolacej otázky by nijakým spôsobom neovplyvnilo záver súdov oboch inštancií ohľadom platnosti záložnej zmluvy.

6. Žalovaný 3/ sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 CSP] aj dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Žalobkyňa v dovolaní výslovne uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľka zákonu zodpovedajúcim spôsobom definovala právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie), či sa rovnaká ochrana, ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami nevynímajúc, ako na spotrebiteľa, ktorý uzatvára zmluvu, na základe ktorej sa má plniť, vzťahuje aj na toho spotrebiteľa, ktorý vlastným majetkom zabezpečuje pohľadávku veriteľa vzniknutú zo zmluvy s iným spotrebiteľom.

13. V danom prípade niet pochyb, že súdy oboch inštancií vzťah založený zmluvou o zriadení záložného práva medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ posudzovali ako vzťah spotrebiteľský, na ktorý sa aplikujú ustanovenia o ochrane spotrebiteľa. Pokiaľ sa žalobkyňa - spotrebiteľka v konaní domáhala vyslovenia neplatnosti dobrovoľnej dražby v zmysle zákona č. 527/2002 Z. z., najvyšší súd v prvom rade vo všeobecnosti poukazuje na rozsudok Súdného dvora Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) z 10. septembra 2014 vo veci C-34/13, Kušionová, v ktorom bol poskytnutý výklad práva Európskej únie k

možnosti vykonania tzv. dobrovoľných dražieb, ktoré SD EÚ z možnosti ich použitia na spotrebiteľov nevylúčil pod podmienkou, že spotrebiteľom bude garantovaná ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. S ohľadom na právnu úpravu ochrany spotrebiteľa, uvedené vo vzťahu k Smernici 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica 93/13“) znamená, že vnútroštátna právna úprava nesmie znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práva na riadnu ochranu pred nekalými zmluvnými podmienkami, ktoré uvedená smernica priznáva spotrebiteľom. Z toho potom pre vnútroštátne súdy vyplýva povinnosť podrobiť zmluvu ex offo prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok.

13.1. Rozhodovacia prax sa pritom ustálila na tom, že v sporoch o učenie neplatnosti dobrovoľnej dražby je jednou z kľúčových otázok skutková otázka týkajúca sa výšky pohľadávky a jej pomerovanie k hodnote draženej nehnuteľnosti. Ústavný súd SR už dávnejšie dospel k záveru, že zistenie skutkových okolností k pomeru splatného dlhu a hodnoty nehnuteľnosti je dôležité (PL. ÚS 23/2014). K následkom nesprávnej výšky pohľadávky sa vyjadril aj najvyšší súd so záverom, že „... ak záložný veriteľ vo vyhlásení podľa § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z.z. uplatní pohľadávku, ktorej základ bude spočívať v neprijateľnej zmluvnej podmienke, dochádza k porušeniu tohto ustanovenia, pretože záložný veriteľ uplatní pohľadávku, ktorá neexistuje, čo spôsobuje porušenie ustanovení zákona č. 527/2002 Z.z. (o dobrovoľných dražbách) zakotvujúce možnosť domáhať sa neplatnosti dobrovoľnej dražby podľa § 21 ods. 2 cit. zákona, pretože týmto neprípustným spôsobom dochádza k porušeniu práv dlžníka (resp. záložcu), od ktorého veriteľ prostredníctvom dobrovoľnej dražby vymáha aj nároky bez právneho základu...“ (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/149/2020 z 23. februára 2022, nález Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 416/2022 z 13. júla 2023).

13.2. Súdny dvor EÚ opakovane judikoval, že vykonanie ex offo kontroly relevantných zmluvných podmienok nie je o možnosti, ale o povinnosti: „Úloha, ktorú v konkrétnej oblasti vnútroštátnemu súdu udeľuje právo Spoločenstva, preto nie je vymedzená len možnosťou vysloviť sa k prípadnej nekalej povahe zmluvnej podmienky, ale zahŕňa taktiež povinnosť preskúmať ex offo túto otázku, pokiaľ je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, vrátane prípadu“ (rozsudok C-243/08, ECLI:EU:C:2009:350, bod 32). Súd má pritom tento cieľ naplniť s takou mierou procesnej ingerencie, ktorá je typická pre ochranu verejného poriadku (porov. uznesenie C-76/10, ECLI:EU:C:2010:685, bod 50), a to bez ohľadu na zastupovanie spotrebiteľa advokátom (porov. rozsudok C-497/13, ECLI:EU:C:2015:357, bod 47).

13.3. Aj podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6Cdo/159/2020 zo 7. decembra 2022 v spore o určenie neplatnosti dražby bolo možné aj podľa právnej úpravy ustanovenia § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. v znení účinnom do 31. mája 2014 prejudiciálne posúdiť či spochybniť neplatnosť záložnej zmluvy v spojitosti s konštatovaním porušenia ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. Výkonu dražby nepredchádza žiadna predbežná kontrola a ani iné preskúmanie pohľadávky a preverenie splnenia podmienok, preto je nevyhnutné dikciu prvej vety § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. i v znení účinnom do 31. mája 2014 vykladať extenzívne tak, že dôvodom neplatnosti dražby môže byť porušenie akýchkoľvek procesných alebo hmotnoprávných podmienok výkonu záložného práva a výkonu dražby, ktoré vedú k spochybneniu platnosti zmluvy, platnosti záložnej zmluvy, existencie záložného práva, pravosti a splatnosti pohľadávky, jej výšky a charakteru pohľadávky, ktorá môže byť tvorená plneniami v rozpore s dobrými mravmi, či z neprijateľných zmluvných podmienok. Podľa názoru ústavného súdu je tento záver najvyššieho súdu plne ústavne konformný (uznesenie sp.zn. II. ÚS 329/2023 z 21. júna 2023).

14. V posudzovanom prípade sa žalobkyňa v právnom postavení záložcu podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby, na základe ktorej došlo k vydraženiu nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve žalobkyne tvrdiac (okrem iného), že pred uzatvorením záložnej zmluvy nebola, hoc mala byť, oboznámená s výškou istiny, úrokov, úrokov z omeškania a poplatkov, ktoré vyplynuli z úverovej zmluvy medzi dlžníkom a žalovanou 1/, ako aj so Všeobecnými obchodnými podmienkami pre stavebné sporenie žalovanej 1/ a Úverovými podmienkami pre fyzické osoby žalovanej 1/, ktorý sa mal právny vzťah zabezpečený záložnou zmluvou riadiť. Odvolací súd uzavrel, že záložná úverová zmluva (povinnosť dlžníka plniť záložnému veriteľovi) je záležitosťou medzi dlžníkom a záložcom (správne medzi dlžníkom a záložným veriteľom - pozn. dovolacieho súdu), a nie záležitosťou medzi záložným veriteľom a záložcom, záložný veriteľ preto ani nie je povinný záložcu oboznamovať s podmienkami

úverovej zmluvy. Podľa odvolacieho súdu žalobkyňa márne namietala, že nebola oboznámená so zmluvnými podmienkami úverovej zmluvy, pretože esenciálnymi náležitosťami záložnej zmluvy sú (i) určenie pohľadávky, pričom táto ani nemusí byť určená výškou pohľadávky a (ii) označenie zálohu. Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že zmluva o zriadení záložného práva nie je neplatnou ani z dôvodu absencie výšky príslušenstva zabezpečenej pohľadávky z úverovej zmluvy.

15. Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva (zálohu), ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená (§ 151a OZ). Z toho možno vyvodiť, že základnými definičnými znakmi záložného práva sú (i) existencia pohľadávky, ktorú záložné právo zabezpečuje, (ii) existencia spôsobilého predmetu záložného práva, (iii) vecno-právny charakter záložného práva a (iv) akcesorický a subsidiárny vzťah záložného práva k zabezpečenej pohľadávke (porov. ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1253, marg. č. 1.).

15.1. Vo vzťahu k posudzovanej veci je významným práve akcesorický vzťah záložného práva k zabezpečenej pohľadávke, z ktorého vyplýva, že predpokladom vzniku a trvania záložného práva je práve existencia zabezpečenej pohľadávky.

16. V zmysle § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z., v prípade, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy alebo boli porušené ustanovenia tohto zákona, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu; v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty. 16.1. Hoci súčasná právna úprava dobrovoľných dražieb do istej miery zužuje možnosť namietania neplatnosti dobrovoľnej dražby len na dôvody (i) neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, (ii) porušenie ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. a (iii) trestnej činnosti, súdy sú v konaní o určenie neplatnosti dražby povinné ex offio skúmať aj to, či záložná zmluva, ak má charakter spotrebiteľskej zmluvy, neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Inak povedané, ak je predmetom súdneho konania určenie neplatnosti dražby v zmysle zákona č. 527/2002 Z. z. a procesná strana spochybňuje platnosť záložnej zmluvy majúcej spotrebiteľský charakter, súdy sú povinné aplikovať aj hmotné právo k neprijateľným zmluvným podmienkam (§ 52 a nasl. OZ). Len tak môže byť zabezpečená zodpovedajúca právna ochrana spotrebiteľa, s poukazom na vyššie citované závery rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a ústavného súdu.

17. Dovolací súd opätovne na tomto mieste zdôrazňuje, že ochrana spotrebiteľa sa prejavuje aj v tom, že všeobecné súdy sú povinné ex offio skúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok, za predpokladu, že tieto spadajú do predmetu konania, t.j. ak tieto súvisia s predmetom sporu, ako ho vymedzili procesné strany. Uvedené potom v posudzovanom prípade opodstatňovalo záver o povinnosti súdov oboch inštancií vyrovnať sa nielen so zmluvnými podmienkami obsiahnutými v zmluve o zriadení záložného práva, ale vzhľadom na akcesorický charakter záložného práva bolo nepochybne potrebné ex offio preskúmať aj samotnú zmluvu o úvere. Povinnosťou súdov oboch inštancií preto bolo z tohto hľadiska preskúmať aj obsah hlavného, zabezpečovaného záväzku, pretože to mohlo mať podstatný vplyv na (ne)platnosť záložnej zmluvy, účinky záložného práva, a v konečnom dôsledku aj na (ne)platnosť samotnej dobrovoľnej dražby. Súdy nižších inštancií preto viazala povinnosť zaoberať sa otázkami pravosti a splatnosti pohľadávky (osobitne zamerajúc pozornosť na otázku zosplatnenia úveru), jej výšky (osobitne zamerajúc pozornosť na výšku úrokov, poplatkov či ďalšieho príslušenstva) a charakteru pohľadávky zabezpečenej predmetným záložným právom, ktorá môže byť tvorená plneniami v rozpore s dobrými mravmi, či z neprijateľných zmluvných podmienok. Ak má súd poskytnúť záložcovi ako spotrebiteľovi účinnú ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, nie je to možné bez toho, aby dôsledne preskúmal základný úverový vzťah zabezpečený záložným právom.

18. S ohľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd (rovnako ako aj súd

prvej inštancie) vec nesprávne právne posúdil, keď žalobkyni v plnej miere neposkytol účinnú ochranu, ktorá jej ako spotrebiteľke vyplýva z hmotného práva, a v súdnom konaní nepodrobil akcesorickú zmluvu o zriadení záložného práva, ako ani ňou zabezpečovaný hlavný záväzok - zmluvu o úvere, ex offo prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok. Nesprávne právne posúdenie veci je v kontexte prejednávanej veci navyše o to zásadnejšie, že súdy oboch inšancií vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ založený zmluvou o zriadení záložného práva posudzovali ako vzťah spotrebiteľský, na ktorý sa aplikujú ustanovenia o ochrane spotrebiteľa.

19. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľka opodstatnene tvrdila, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Správny je preto právny názor žalobkyne, že rovnaká ochrana ako na spotrebiteľa, ktorý uzatvára zmluvu, na základe ktorej má plniť, sa vzťahuje aj na toho spotrebiteľa, ktorý svojím vlastným majetkom zabezpečuje pohľadávku veriteľa zo zmluvy s inými spotrebiteľom, vrátane ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami v zmysle § 53 ods. 1, ods. 4 písm. a) OZ. Dovolanie žalobkyne je preto vo vzťahu k nastolenej otázke (otázke č. 2) dôvodné.

20. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP svoje dovolanie ďalej odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia aj ďalšej právnej otázky, a sice, ktorú z procesných strán v civilnom konaní zaťažuje dôkazné bremeno ohľadom preukázania pravdivosti obsahu súkromnej listiny, ktorej pravosť nebola popretá. K tomu dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Právnou otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP preto môže byť aj otázka, kto je v danom spore nositeľom dôkazného bremena.

21. Pokiaľ žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodila z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd konštatuje, že dovolateľka aj v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom pre tento záver o prípustnosti dovolania nebolo určujúce subsumovanie prípustnosti podaného dovolania samotnou dovolateľkou pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP (*iura novit curia*, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020). Dovolací súd, konštatujúc prípustnosť podaného dovolania, preto pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke, k čomu uvádza nasledovné.

22. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa už ustálila v názore, v zmysle ktorého pri súkromnej listine stačí formálne popretie jej správnosti druhým účastníkom, aby nastúpila dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno toho účastníka, ktorý tvrdil skutočnosti, ktoré mali byť súkromnou listinou preukázané (porov. rozsudok najvyššieho súdu z 1. marca 2010 sp. zn. 2Cdo/199/2005, obdobne 1Cdo/15/03). Napriek skutočnosti, že predmetný právny názor bol prijatý ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy civilného konania, rozhodovacia prax dovolacieho súdu na uvedenom zotrvala aj po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť CSP, ktorý obdobne ako zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) neobsahuje osobitné ustanovenia vo vzťahu k súkromným listinám (napr. 4Obdo/50/2018, 5Obdo/51/2020).

23. Listiny sú jedným z tzv. klasických (zákonom pomenovaných) dôkazných prostriedkov v civilnom procese a intenzita ich dôkaznej sily je rozdielna podľa toho, či ide o listiny verejné alebo ostatné, ktoré sa označujú ako súkromné. V civilnom konaní pri dokazovaní listinou skúma súd jej pravosť, t. j., či pochádza od toho, kto je na nej ako vydavateľ podpísaný, či nie je jej obsah porušený a ďalej správnosť jej obsahu. Ak verejná listina obsahuje osvedčenie alebo potvrdenie nejakej skutočnosti, potom potvrdzuje aj pravdivosť tejto skutočnosti, pokiaľ nie je dokázaný opak. Tým sa líši od súkromnej listiny, kde stačí popretie správnosti jej obsahu k tomu, aby jej správnosť (pravdivosť) musela byť preukazovaná tým, kto sa jej dovoláva (porov. rozhodnutie najvyššieho súdu z 5. marca 2021 sp. zn. 5Obdo/51/2020).

23.1. Zásadný rozdiel medzi verejnou a súkromnou listinou tak spočíva v ich dôkaznej sile. Kým pravá verejná listina môže byť zbavená svojej dôkaznej sily len tým, že účastník tvrdí skutočnosti a navrhne dôkazy, ktorými bude preukázaná nepravdivosť obsahu listiny, pri súkromnej listine stačí formálne popretie jej správnosti druhým účastníkom, aby nastúpila dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno toho účastníka, ktorý tvrdil skutočnosti, ktoré mali byť preukázané súkromnou listinou (porov. tiež rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2019 sp. zn. 4Obdo/50/2018).

24. Povedané inak, kým obsah verejnej listiny (to, čo je v nej osvedčené alebo potvrdené) treba považovať za pravdivý, pokiaľ nie je preukázaný opak, pri súkromnej listine možno spochybníť tak jej pravosť, ako aj jej obsah (pravdivosť) čírou námietkou, v dôsledku ktorej bude potom potrebné súkromnú listinu posúdiť v rámci voľného hodnotenia dôkazov, pričom dôkazné bremeno strán pravosti i pravdivosti obsahu je na tom, kto sa listiny dovoláva [porov. rozsudok najvyššieho súdu z 1. septembra 2003 sp. zn. 1Cdo/15/03 (ZSP 60/2003)]. Preto aj v prípade, ak procesná strana namietne pravdivosť obsahu súkromnej listiny, o ktorej pravosti niet pochýb, nesie dôkazné bremeno správnosti súkromnej listiny strana, ktorá sa súkromnej listiny v konaní dovoláva.

25. V danom prípade z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaná 1/ v konaní na preukázanie doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva z 9. januára 2017 predložila doručenkou z 31. januára 2017 označenú ako „1280/PLATBY“. Žalobkyňa v konaní poprela, že by obsahom doručovanej zásielky bolo oznámenie v zmysle § 1511 OZ, tvrdiac, že v uvedenej zásielke jej bola doručená výzva pre úverového dlžníka na splnenie dlhu, preto žalovaná 1/ v konaní predložila súkromnú listinu - žalobkyňou vlastnoručne podpísanú žiadosť žalobkyne z 9. februára 2017. Na základe skutočnosti, že žalobkyňa poprela pravdivosť obsahu predmetnej súkromnej listiny, odvolací súd uzavrel, že: „nie žalovaná 1/ má ešte inak dokazovať, že oznámenie o začatí výkonu záložného práva žalobkyňi doručené skutočne bolo, ale vzhľadom na to, že žalobkyňa túto listinu (žiadosť) na znak svojho súhlasu s jej obsahom opatrla svojím vlastnoručným podpisom, verifikovala ho, čo v spore nijako nespochybnila, práve ona je tou stranou v spore, ktorá musí svoje tvrdenie o nepravdivosti ňou učeného prehlásenia o doručení daného oznámenia preukázať, čo doteraz sa nestalo.“ Odvolací súd tak vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia otázky dôkazného bremena vo vzťahu k preukazovaniu pravdivosti obsahu súkromnej listiny, ktorej pravosť v konaní nebola popretá. Žalobkyňa preto dôvodne namietala, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

26. Dovolací súd považuje za potrebné v tejto súvislosti dodať, že súd prvej inštancie (k tomu pozri aj body 14. až 16. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), ako aj odvolací súd, mali doručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva v zmysle § 1511 OZ žalobkyňi dňa 31. januára 2017 preukázané nielen z obsahu žiadosti z 9. februára 2017, ale aj z ďalších vykonaných dôkazov. Dovolaciemu súdu, viazanému skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), neprináleží v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je súdom skutkovým. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy; prieskum skutkových zistení dovolacím súdom nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Vplyv nesprávneho právneho posúdenia posudzovanej otázky na zistený skutkový stav sa preto v plnej miere prejaví až v ďalšom konaní na odvolacom súde, ktorého úlohou bude opätovne sa vysporiadať s otázkou pravdivosti obsahu predloženej súkromnej listiny a v kontexte zásady voľného hodnotenia dôkazov posúdiť spornú súkromnú listinu, a to v súhrne s ďalšími v konaní predloženými dôkazmi.

27. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa opodstatnene uplatnila dovolací

dôvod v zmysle § 432 CSP. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti spolu so závislým výrokom o náhrade trov konania zrušil [§ 449 ods. 1 CSP, § 439 písm. a) CSP]. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.